

Yaratıcı Yazma İçin Yaratıcı Drama

Müjdat ATAMAN

— 4. Baskı —

 PEGEM
AKADEMI

Müjdat ATAMAN

YARATICI YAZMA İÇİN YARATICI DRAMA

ISBN 978-605-364-156-8
DOI 10.14527/9786053641568

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© 2018, PEGEM AKADEMI

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. AŞ'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik, kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayineimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten **uluslararası akademik bir yayınev**idir. Yayımladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan **WorldCat** ve ayrıca Türkiye'de kurulan **Turcademy.com** ve **Pegemindex.net** tarafından yayınları taranmaktadır, indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 1000'in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere <http://pegem.net> adresinden ulaşılabilir.

1. Baskı: Nisan 2011, Ankara
4. Baskı: Ocak 2018, Ankara

Yayın-Proje: Özlem Sağlam
Dizgi-Grafik Tasarım: Didem Kestek
Kapak Tasarımı: Pegem Akademi

Özyurt Matbaacılık
Büyük Sanayi Zübeyde Hanım Mah.
Süzgün Cad. No: 9
İskitler/Altındağ/ANKARA
Tel: (0312) 384 15 36

Yayıncı Sertifika No: 36306
Matbaa Sertifika No: 13385

İletişim

Karanfil 2 Sokak No: 45 Kızılay / ANKARA
Yayınevi: 0312 430 67 50 - 430 67 51
Yayınevi Belgeç: 0312 435 44 60
Dağıtım: 0312 434 54 24 - 434 54 08
Dağıtım Belgeç: 0312 431 37 38
Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60
İnternet: www.pegem.net
E-ileti: pegem@pegem.net

SUNU

Kapağı atıktan sonra sırayla dizilmişler: Yaratıcılık... Yaratıcı Drama ve Yaratıcı Eğitim... Yazma ve Yazılı Anlatım... Yazma Türleri... Yazın-sal Türler... Yaratıcı Drama ve Yaratıcı Yazma... Yaratıcı Yazma rnek Atölyeleri...

1980’li yıllardan 2010’lu yıllara, satırları artırarak uzanmak ister gibiler... Bir yandan da çemberi genişletmeye hazır duruyorlar.

Çember genişlerse, düşünce ve duygu evreni genişleyecek. Bu satırlar, paragraflar, sayfalar, “bazı kitapları doğru yaşlarda okumak hayat-tan tasarruf sağlar” der gibiler...

Geçen yüzyılda yaratıcı dramayla ilgili Trkce alanyazına ilişkin ipuçları arardık. Elimdeki kitap, varolan dağarcığı çoğaltmaya karar vermiş!

Sevgili Müjdat Ataman sınıf ve drama ğretmeni! Her unvanda olduğu gibi, ancak taşıyanın anlamlandırdığı bir ünvana sahip. Özenle biriktirdiği ve yazıyla paylaşmayı istediği zgn yaşantılarına bizi de ortak etmek istemiş. İyi ki...

şansı açık, okuyanı çok ve düşlerdeki çemberlere yararlı olsun!

Dr. Tülay stndağ

*ada çocuklarının gülen gözlerine
ve
Umay'a*

MÜJDAT ATAMAN

Lisans eğitimini Hacettepe Üniversitesi Sınıf Öğretmenliği Bölümünde, Türkçe Öğretmenliği yan alanı ile, yüksek lisans eğitimini de Ankara Üniversitesinde Yaratıcı Drama alanında tamamladı. Bilkent Üniversitesi Hazırlık Okulunda (BLIS) ve Özel İzmir SEV okullarında öğretmenlik ve yöneticilik yaptı. İstanbul'da Tarabya İngiliz Okulları İlkokul Müdürlüğü görevinde bulundu. Çağdaş Drama Derneği İzmir Şubesinin kuruluşunu ve başkanlığını yürüttü. Forum Tiyatro, sınıfta yaratıcılık, çocuk yazını, alternatif eğitim konularında çalışmaktadır. Eğitim kurumları, sanat akademileri, dernekler ya da çeşitli kuruluşların gereksinimlerine dönük konulu atölyeler yürütmektedir. Eğitimpedia yazarıdır. PEGEM Akademi tarafından yayımlanan “Yaratıcı Yazma için Yaratıcı Drama”, “Yaratıcı Türkçe Dersleri” ve “Eğitim Gerçeğimiz” kitabının yazarıdır. Aynı zamanda Elma Yayınlarından çıkan “112 Öğretmenliğime Notlar” kitabını yazmıştır. Koza Yayınlarından çıkan 4. Sınıf Türkçe kitabı yazarlarındandır. Türkçe Öğretiminde Yeni Yaklaşımlar, Yaratıcı Yazma, Sınıfta Yaratıcılık, Yaratıcı Dramanın Yöntem olarak kullanılması konularında bildiriler sunmuş ve seminerler vermiştir. Şu anda Fide Okullarında Müdür olarak görev yapmaktadır.

Bir düş kurmakla başladı her şey,

Bir çocuğun gülümseyen yüzü vuruyor kalbinize ve ardından onun gülün yüzünü kaybetmeden öğretmek istiyorsunuz yaşamı...

Çocuklar büyütürken öğretmen olan beni ve adımlarken öğretmenliğin ilk günlerini, kısa teneffüs aralarına sıkışmış oyunların okuldan nasıl da uzaklaştığını, oyun oynamanın bizim çocuklarımız için ne kadar da yasak olduğunu ve oyunların okul sıraları arasından çekip gittiklerini fark ettim. Öğretilmeye çalışılan onlarca bilgi, yazılmayı bekleyen onlarca defter ve boynu bükük silgi kokulu kalemler yüzü asık çocukların ellerinde yapayalnızdı. Mahalle aralarında öksüz bıraktığımız oyunlar çoktan gitmişti ve şimdi çocuklar daha az gülmeli ve daha çok çalışmalıydı.

Çocuklar büyütürken öğretmen olan beni ve adımlarken öğretmenliğin ikinci günlerini ada çocuklarıyla oyunlar oynamaya başladım. Biraz ders biraz oyundu bizimkisi, ders aralarına verilen kısa molalardı öğretim.

Bir gün Çağdaş Drama Derneğinin yaratıcı drama atölyesine katıldım ve çocukluğumda unuttuğum oyunlar gibi kokuyordu çember, heyecanlandım ve denizden esen yaratıcı drama rüzgarına bıraktım kendimi... Artık biliyordum, dersin içinde de oyun oynayabilirdim ve oyunla öğretebilirdim...

Ada çocukları gülümsedi...

Düşlerimi büyütenler ve gülümsetenler;

Bana öğretmenliği sevdiren ilk öğrencilerim ada çocuklarına, özgüvenli adımlar attığımız BUPS'ın özgür çocuklarına, Sev'de yeşeren sevgi dolu çocuklara,

Öğretmenliğin bir aşk olduğunu bana devamlı hissettiren Kıymetlime, Elanıma, Kudretime,

Yaratıcı dramayı kollarında yeşerten büyük çınar İnci San'a,

Aslında büyük bir Üniversite olan Çağdaş Drama Derneğine ve yaşam dersleri aldığım tüm eğitimlerime,

Çağdaş Drama Derneği İzmir Şubesinde Yaratıcı Drama Eğitimliği/ Liderliği programına katılarak benden ders alan, aslında bana ders veren, beraber yürüdüğümüz ve büyüdüğümüz yüzlerce katılımcıya ve yol arkadaşım Erdem'e

Uzaktan sesleriyle de yürek ısıtabilen biriciğim Müge'ye, Volkan'a, büyük aşklarını hiç esirgemeyen anne ve babama,

Sıcak evim İzmir SEV'e ve Sevlİ ğretmenlere,

Benimle gurur duymayı her daim başaran Hamişime,

Adım atarken yetişkin beni ne almayı, ocuk beni arkada tutmayı gösterebilen Azmi Varan'a,

Bu kitabın yazılış aşamasında satır aralarından gözlerini esirgemeyen Alper'e, Eda'ya

Sizlerle büyüyen düşler çok daha güzel, teşekkürler...

şimdi yeni düşlere yelken açma zamanı...

İÇİNDEKİLER

SUNU.....	III

BÖLÜM 1

GİRİŞ	1

BÖLÜM 2

YARATICI YAZMA VE DRAMA.....	9
2.1. Yaratıcılık	9
2.2. Yaratıcı Drama ve Yaratıcı Eğitim	11
Yazma ve Yazılı Anlatım.....	19
İlköğretim Programlarında Yazma Eğitimi	20
Yazma Türleri.....	25
Yaratıcı Yazmanın Tarihçesi.....	26
Yaratıcı Yazma.....	27
Yazınsal Türler - Öykü.....	30
Yazınsal Türler - Şiir	33
Yazınsal Türler - Masal	35
2.3. Yaratıcı Drama ve Yaratıcı Yazma	36

BÖLÜM 3

YARATICI YAZMA ÖRNEK ATÖLYELERİ	39
Bu Kitap Nasıl Kullanılır?.....	39
1. Bu Masalda Bavulun Ne İşi Var.....	41
2. Gazeteye Haber Bul.....	49
3. Bir İple Dünyayı Kurtarmak	53
4. Bir Kapı Açılır	57
5. Senden Kim Çıkacak	62

6. Kurtuluş.....	66
7. İç İçe Masallar.....	72
8. Bir Küçük Kız	78
9. Ormanda Sorun Var	84
10. Bir Parmak	89
11. Sandalyenin Anlattıkları	93
12. Sardes.....	97
13. Bu Taşı Özel Yapan Sensin	102
14. Daldan Dala Öyküler.....	107
15. Eller Eldivenler	112
16. Geçmiş Zaman Tanrıları	117
17. Göç.....	120
18. Hemelüp Gümelüp.....	124
19. Sorunu Çöz	127
20. Kesişen Yaşamlar	131
21. Minderim	135
22. Yıldız	138
23. Zaman Makinesi.....	141
24. O Gün Farklı Sonlansaydı.....	145
25. Sebze Bahçesi	149
Kaynakça.....	155

Eğitim, insanların ellerinde bulunan bilgiyi kullanarak daha üretken, daha yapıcı ve daha yaratıcı olmalarına yardımcı olmaktadır. Bir başka deyişle eğitim, insanın sahip olduğu bilgileri en olumlu, üretken ve yaratıcı şekilde kullanmasına olanak tanımakla sorumlu bir süreçtir (Oral, G. 2003).

Ertürke (1998) göre ise eğitim, bireyin davranışında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı istenilen yönde değişme meydana getirme sürecidir. Bu tanımda yer alan “kasıt” sözcüğü, eğitimin planlı değişmeleri içerdiğini, değişmelerin rastlantılara bırakılmadığını, “istendik” sözcüğü ise toplumca geçerli ve oldukça sürekli değişmelerden söz edildiğini ifade etmektedir (Bilen,1993).

Eğitim programının hazırlanmasını, uygulanmasını ve değerlendirilmesini kapsayan program geliştirme çok önemli bir yere sahiptir. İlköğretim programımızın genel amaçlarından biri “öğrencilere her bakımdan dengeli ve sağlıklı bir şekilde gelişkin bir kişiliğe ve karaktere, hür, bilimsel düşünme gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip, insan haklarına saygılı, kişilik ve teşebbüse değer veren, topluma karşı sorumluluk duyan, yaratıcı ve verimli kişiler olarak yetiştirmek ayrıca ilgi, istidat ve yeteneklerine önem vermek” (MEB, 1995) olmasına rağmen, programın uygulanmasında amaçlara ulaşmada pek çok sorun ortaya çıkmaktadır.

MEB Türkçe İlköğretim Programının genel amaçlarından biri öğrencilere bilimsel, eleştirci, doğru, yapıcı ve yaratıcı düşünme yollarını kazandırmaktır (MEB, 1995). Bu hedef günümüzün eğitim anlayışını son derece uyan bir hedeftir; fakat uygulamaya baktığımız zaman Türkiye'deki pek çok eğitimci, yazar, medya eğitim sistemimizin öğretmen merkezli, ezberci, öğrencileri düşünmekten uzaklaştıran, yaratıcılıklarını öldüren, baskıcı, otoriter, bir uygulama içinde olduğunu eleştirip durmaktadır (İpşiroğlu, 1995; Noyanalpan, 1995; Ataman, 1995).

Hedef, yetiştirdiğimiz insanda bulunmasını uygun gördüğümüz, eğitim yoluyla kazandırılabilir nitelikte ve istenilen özelliklerdir. Bir toplumda, istenilen özelliklerle donanık bireylere sahip olduğu oranda istenilen toplum olma niteliğini kazanır ve bu niteliğini sürdürür. Bu yüzden hedeflerin de çağa uygun olması, geliştirilmesi önemlidir. Hedefler daha sonra davranış şeklinde ifade edilir. Yani işe vuruklaştırılır. Bu da hedefin hayata geçirilmesi, gözlenebilir ve ölçülebilir olmasının sağlanması demektir. Eğer hedef davranışa dönüştürülemiyorsa, davranış olarak gözlenemiyorsa hedefin varlığından ya da gerçekliğinden de söz edilemez (Sönmez, 1993).

İstenilen davranış değişmelerinin olabilmesi için, eğitim durumlarının iyi düzenlenmesi gerekmektedir. Öğrencinin hazırbulunuşluk düzeyine, ilgisine ve becerisine, öğretmene, pekiştireç, ipucu ve dönüte dikkat edilmelidir. Çünkü geçerli öğrenme bireyin yaşantısının ürünüdür (Bilen,1993).

Oysa bugün sınıflarımızın çoğunda eğitim durumları daha çok geleneksel eğitim anlayışına göre sürdürülmektedir. Eğitim, öğretmen merkezli ve ezbercidir. Öğrenci eğitim programının, merkezinin dışındadır. Günümüzün eğitim yaklaşımı, bireyi merkeze almaktadır. Çocukluk döneminden başlayarak çevresindekileri taklit eden, böylece yeni durumlara uyum gösteren, diğer bir deyişle oyun oynama gereksi-

nimini sona erdirmeden bireyi merkeze almaktadır. Çocuğun yaparak-yaşayarak, deneyim kazanarak ve dolayısıyla düşünerek, çözüm arayıp bularak daha iyi öğrendiğini savunmaktadır (Üstündağ, 1994).

Öğretmenlerden beklenen görev de değişmiş, öğrencilere rehberlik etme, öğrenme sürecine öğrencinin katılımını sağlama, dersi eğlenceli hale getirme ve öğrenciyi sürekli güdüleme şekline dönüşmüştür (Fidan, 1986). Öğrenci, eğitim sisteminde merkeze doğru yaklaşırken öğretmenlerin de rolleri değişerek, derste yol gösteren planlayıcılar olmaya başlamışlardır.

Bilim ve teknoloji çağı olarak adlandırılan günümüzde yaşanan bilgi patlaması, bilimsel ve teknolojik alanda kaydedilen hızlı gelişme ve değişimler ekonomik, sosyal ve siyasal alanda da birçok gelişmelere sebep olmaktadır. Bu durum hem insanları hem de toplumları etkilemekte, bunun sonucunda yeni yaşam biçimleri ortaya çıkmaktadır (Akkoyunlu, 1994). Ancak, endüstrileşme ya da bilgi toplumu olmak salt ekonomik ve teknik olguların benimsenmesi anlamına gelmemektedir. Asıl olan çağın gerektirdiği yeni düşünme biçimlerine ulaşmak, her alanda üretken, yaratıcı olmak ve yaratıcı bireyleri yetiştirmektir (San, 1996).

Bu gerekçelerle, çağa uyum sağlayacak bireylerin yetiştirilmesi önem kazanmaktadır. Buna paralel olarak da geleneksel çocuk anlayışı yerine yaratıcı çocuk yetiştirmeye bırakılmaktadır. Artık uysal, verilene alan hiçbir şey katmadan geri veren soru sormayan öğretmeni ya da ana babaları rahatsız etmeyen çocuk değil, daha aktif, daha sosyal, kendisi ve çevresi ile barışık, araştırmacı kişiler yetiştirilmelidir (Güneysu, 1991).

Türkiye'deki okullar halen otoriter, daha çok zihinsel gelişmeye önem veren, sosyal gelişmeyi ihmal eden, sosyal faaliyetleri kısıtlayan, öğrencilerin yaratıcılıklarını törpüleyen kurumlar olarak eleştirilmektedir (Tezcan, 1987). Çağa uyum sağlayacak bireyler yetiştirmeyi he-